

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 6/2008 rd

Statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2009—2012

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 26 mars 2008 statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2009—2012 (SRR 2/2008 rd) till finansutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de övriga fackutskotten kan lämna utlåtande till finansutskottet om de så önskar.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- kanslichef Jarmo Vaittinen och ekonomidirektör Hannele Laihonon, jord- och skogsbruksministeriet

- budgetråd Kati Suihkonen och konsultativ tjänsteman Kirsti Vallinheimo, finansministeriet
- vice skogsdirektör Timo Nyrhinen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf
- skogsexpert Jouni Väkevä, Skogsindustri rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Skogsforskningsinstitutet
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund.

REDOGÖRELSEN

Inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde överförs registreringen av fastighetsärenden den 1 januari 2010 från tingsrätterna till Lantmäteriverket. En preciserad plan för överföringen och dess verkningar på produktiviteten ska vara klar senast den 10 oktober 2008. Stödet för ägoregleringsföretag ökas under 2009—2011.

För genomförande av det nationella skogsprogrammet 2015 (KMO 2015) och handlingsplanen för mångfald i skogarna i södra Finland 2008—2016 (METSO) reserveras ett tilläggsanslag på sammanlagt 41,7 miljoner euro inom

jord- och skogsbruksministeriets ramar för 2009—2012.

Jordbruket, utvecklandet av landsbygden och fiskerihushållningen ska stödjas i linje med EU-målen och med EU-medfinansiering samt med nationella medel. EU-programmen för 2007—2013 beaktas i de ramar som godkändes den 25 maj 2007. Det nationella stödet för jordbruk och trädgårdsodling utökas med ett anslag för stöd för transport av sockerbeter. Bland åtgärderna för att förbättra möjligheterna för gårdsbrukets utvecklingsfond att bevilja finansiering beaktas den överföring av 30 miljoner euro från budge-

ten till fonden som godkändes i ramarna i maj 2007.

Systemet för jordbruksstöd ska förenklas, processerna göras elektroniska och övervakningen av jordbruksstödet effektiviseras inom

ramen för produktivhetsprogrammet. Som ett led i överföringen av fastighetsärenden kommer fastighetsdatasystemet att förnyas och ett system för elektronisk överföring av fastighetsinformation att upprättas.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Jordbruk

Utskottet ser det som viktigt att främja jordbrukets och landsbygdens konkurrenskraft och strukturutveckling. Jordbrukspolitiken bör bidra till lönsam verksamhet på aktiva gårdar, till att odlarnas inkomster utvecklas positivt och att produktionen av livsmedel med inhemska råvaror bevaras på nuvarande nivå. Det är viktigt att familj jordbruket utvecklas med målet att höja produktiviteten och förbättra konkurrenskraften.

Odlarna i södra Finland kommer under avtalsperioden att gå miste om stora delar av sin inkomst om förhandlingsresultatet i fråga om artikel 141 i anslutningsfördraget genomförs som sådant, påpekar utskottet. Fullmakterna att betala inkomststöd kommer stegvis att sjunka under stödperioden 2008—2013 från högst 93,9 miljoner euro 2008 till högst 62,93 miljoner euro 2013. För produktionen 2007 kunde högst 94 miljoner betalas ut i stöd. Stödbortfallet inom produktionen av svinkött och fjäderfäkött kommer att vara mer än 60 procent under avtalsperioden. Om det inte avdelas tillräckliga medel för strukturutveckling, kommer tillgången på inhemska råvaror för livsmedelsindustrin att minska.

Enligt utredning behövs det årligen ca 140—150 miljoner euro för att finansiera strukturstöden. Men under ramperioden kommer Gårdsbrukets utvecklingsfond bara att ha ungefär 95 miljoner euro per år att tillgå för ändamålet. Kommissionens beslut om artikel 141 i anslutningsfördraget kräver att startstöd och investeringsstöd för animalieproduktion betalas enligt förhöjda stödnivåer. Eftersom målet är att startstöden ska vara desamma i hela landet, är medlen särskilt knäppt

tilltagna i stödområde C. Därför anser utskottet det påkallat att öka utvecklingsfondens finansiella medel.

Det är viktigt att främja odlarnas inkomstutveckling med fiskala medel. Genom skatteändringar kan man underlätta för gårdar särskilt i södra Finland att anpassa sig till följderna av 141-lösningen och förbättra läget för de odlare som fortsätter med sin produktion. Enligt regeringsprogrammet är regeringen beredd att sänka jordbrukets produktionskostnader genom att flytta jordbruket till samma elacciskategori som industrin och genom att höja återbäringen av accisen på brännolja. Dessutom står det i programmet att arvs- och gåvoskatten ska slopas helt vid generationsväxlingar på jord- och skogsbrukslägenheter.

Rambeslutet kräver att personalen ska skäras ner inom jordbruksforskningen. Utskottet ser det i alla fall som mycket angeläget att forskningen kring jordbruk och landsbygd tilldelas de anslag den behöver för att hålla samma nivå som förut och att de ekonomiska regionerna med landsortskaraktär garanteras heltäckande utbildning och rådgivning som tillgodoser landsbygdsföretagens behov och som ger en gedigen kunskapsbas för landsbygdsutveckling.

Skogsbruk

Det föreslagna tilläggsanslaget om 41,7 miljoner euro inom ramarna för jord- och skogsbruksministeriet 2009—2012 ska främst täcka skogscentralernas och Skogsbrukets utvecklingscentral Tapios utgifter för ökad rådgivning till skogsägare, utgifterna för att genomföra handlingsprogrammet METSO 2008—2016 i ekonomiskogar och kostnaderna för att bygga om skogsbilvägar. Inom ramarna för skogscentraler-

na och utvecklingscentralen beviljas 14,5 miljoner euro mer än i tidigare rambeslut. Tillskottet ska gå till ökad rådgivning till skogsägare och en översyn av datasystemen. Det är viktiga satsningar med tanke på ökat utnyttjande av skogarna. För att garantera industrins virkesförsörjning måste vi framför allt satsa på att snabbt öka avverkningen, eftersom virkesförsörjningen hotas av en snabb nedgång i tillgången på importvirke. Skogscentralerna spelar en viktig roll när det gäller att snabbt och effektivt utnyttja information om skogstillgångarna, öka rådgivningen till skogsägarna och påskynda tjänstemarknaden inom skogsbruket.

För skogscentralernas del pekar utskottet på en lägesrapport den 15 februari 2008 från en arbetsgrupp som tillsatts av statsrådets kansli för att utreda skogsindustrins och skogssektorns verksamhetsbetingelser. Gruppen föreslår en tilläggsatsning med fem miljoner euro på skogscentralerna i tilläggsbudgeten för innevarande år. Med hänvisning till rapporten framhåller utskottet att det i dagsläget är motiverat att disponera skogscentralernas resurser dels för insamling av terränginformation, dels på snabbverkande rådgivning och marknadsföring. Skogscentralernas främsta resultatmål bör vid sidan av insatser för att främja ett hållbart skogsbruk vara att bättre få ut virket på marknaden. Det behövs effektivare skogsvård för att målen ska nås. I ett principbeslut den 27 mars 2008 om det nationella skogsprogrammet 2015 föreslog statsrådet att skogscentralerna ska få 55 miljoner euro per år i statsbidrag.

De nya ramarna medger ett tillskott på fem miljoner euro för finansiering av hållbart skogsbruk (KEMERA). Det ska enbart användas för att bygga om skogsvägar. Det är en liten förbättring, men den genomsnittliga årliga finansieringen, ca 72 miljoner euro, motsvarar inte det årliga behovet enligt det nationella skogsprogrammet, 85 miljoner euro. Det kan därför hända att allt färre skogsvårdsarbeten (plantskog och ungskog) och skogsförbättringsarbeten (dikning och skogsvägar) blir utförda. Följden blir minskad virkesavkastning i ett läge där den bör höjas med alla tänkbara metoder för att den

framtida tillgången på virkesråvara ska vara tryggad och det ökande behovet av flis för energiproduktion ska kunna tillgodoses. I en inkommen utredning framhålls det också att fjolåret och det innevarande året har visat att skogsägarna är villiga att satsa betydligt mer på vårdarbeten i sina skogar än tidigare år. I fjol utfördes mer arbeten enligt lagen om finansiering av hållbart skogsbruk och det ledde till att statens anslag för ändamålet tog slut långt före årsskiftet. I år ser anslagen ut att ta slut redan i månadsskiftet oktober-november. Därför vill utskottet att nivån på ramanslagen för olika åtgärder inom skogssektorn omprövas i de årliga budgetpropositionerna allteftersom åtgärderna behöver läggas om. Samtidigt bör statsfinanserna planeras så att finansieringsbehoven ska kunna vägas in redan i de årliga budgetpropositionerna och tilläggsbudgetpropositioner undvikas.

För METSO avsätts anslag både inom jord- och skogsbruksministeriets och miljöministeriets förvaltningsområden. Jord- och skogsbruksministeriets årliga anslag på 11,7 miljoner euro täcker ungefär hälften av det som behövs enligt programmet, 21 miljoner euro. Miljöministeriets årliga anslag på 28 miljoner euro täcker ungefär 40 procent av det uppskattade behovet, 66 miljoner euro. Enligt utredning räcker anslagen till för att starta METSO och skapa beredskap för att börja genomföra programmet med full effekt i början av 2010. Trots detta innehåller rambeslutet inte tillräckliga anslag för att genomföra METSO.

Vad gäller finansieringen av trafikleder är det positivt med tanke på skogsbruket att ett tillskott är disponerat både för basväghållning och basbanhållning för att trygga virkesförsörjningen. Det avsevärda tillskottet för bidrag till enskilda vägar är likaså positivt med tanke på virkestransporterna. Utskottet påpekar ändå att anslagen för trafikleder förblir nästan på samma nivå som tidigare trots att det t.ex. i det nationella skogsprogrammet konstaterats att ett tillskott behövs. För såväl invånare som företagsverksamhet på landsbygden är det därför mycket viktigt att trafikledernas skick och servicenivån för-

bättras. Inte minst vägnätet av lägre klass har försämrats och behöver rustas upp.

Utskottet understryker också i det här sammanhanget vikten av utbildning i skogsbruk. Det är nödvändigt att trygga tillgången på kompetent arbetskraft. För att användningen av inhemskt virke ska kunna öka behövs det tusentals yrkesutbildade inom virkesproduktion och drivning. Utbildningen måste komma igång genast. Det råder brist på skogsmaskinsförare och timmerbilsförare, vilket redan nu begränsar virkesanskaffningen.

Skogsforskningsinstitutet medverkar för att genomföra det nationella skogsprogrammet enligt överenskommelse med ministeriet. Dessutom bidrar institutet till att genomföra forskningsprogrammet kring landets skogskluster. Rambeslutet kräver att institutets personal ska

skäras ner med 12 procent 2008—2011. Det är samhällsekonomiskt sett mycket viktigt att säkerställa skogsklustrets internationella konkurrenskraft, påpekar utskottet. Betydelsen av kompetens i skogsforskning och skogsteknologi framhävs ytterligare av de ovan beskrivna utmaningarna för att trygga industrins virkesförsörjning. Virkesproduktionen är vital för hela samhället. Därför måste vi öka forskningen och utvecklingen inom skogssektorn och se till att dagens regionala forskningsstationer kan fungera.

Utlåtande

Jord- och skogsbruksutskottet meddelar

att finansutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 18 april 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Pertti Hemmilä /saml
medl. Susanna Haapoja /cent
Hannu Hoskonen /cent
Anne Kalmari /cent
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Mats Nylund /sv

Pentti Oinonen /saf
Klaus Pentti /cent
Petri Pihlajaniemi /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Kari Rajamäki /sd
Arto Satonen /saml
Katja Taimela /sd
Pekka Vilkuna /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.

AVVIKANDE MENING

Motivering

Trots att rambeslutet innehåller tilläggsanslag för virkesförsörjning och en nominell ökning i medlen för basväghållning och basbanhållning så sjunker anslagen reellt sett. Ramarna för basbanhållning 2009—2012 anges enligt prisnivån 2009. Om kostnadsstegringen inte beaktas i de årliga ramarna kommer köpkraften i den disponibla finansieringen för reinvesteringar att sjunka under 100 miljoner euro. För basbanhållning behövs det åtminstone 40—80 miljoner euro mer per år. Förfarandet med tilläggsbudgetar för att rätta till tidigare beslut har lett till att arbetena inte kan genomföras ekonomiskt (osäkerhet, avbrott). Därför kommer bannätet att försämrats med den påföljden att varutransporterna tar längre tid och att kostnaderna stiger. För att axeltrycket och hastigheterna ska kunna höjas måste anslagen ökas. Axeltrycket bör höjas till 25 ton på de transportrutter som är viktigast för skogsindustrin.

Med tanke på virkesförsörjningen och näringsverksamheten på landsbygden är det största missförhållandet att vägnätet av lägre klass försämrats. Fastän basväghållningen får mer pengar kommer underhållsskulden de facto att öka ytterligare under ramperioden. Broarna försämrats men regeringen satsar inte alls mer än tidigare på att reparera dem. Vägföreningen i Finland beräknar att underskottet ökar med 100 miljoner euro per år. En tillräcklig nivå på anslagen för enskilda vägar är 30 miljoner euro per år.

För att trygga tillgången på virke behövs det separata tillskott i anslagen för väghållning och basbanhållning.

Skogslagstiftningen bör med det snaraste ses över med tanke på virkesförsörjningen.

Förslag

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 18 april 2008

Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Pentti Oinonen /saf

Kari Rajamäki /sd
Katja Taimela /sd